

קוֹנְטֵרס

מִשְׁנַכְנֵס אֶדָר

יגלה מעלת חדש אדר, ומה יכולים לפעל
בחדש זה, ואשרי מי שמקבל את חדש זה
בשמחה.

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל־פִּי דְבָרֵי

רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן

בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּנְנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵי

רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ

וְעַל־פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַגְּאוֹן הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִיס לֵיהּ

רַבֵּי נִתָּן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ

וּמִשְׁלָב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי

חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ

הוֹבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֵסֵלָב

עֵיהּ"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכְבֵּי"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא נָתַן לָנוּ חֹדֶשׁ שֶׁל שְׂמֻחָה, כְּדֵי
לְהַכִּין אֶת עַצְמֵנוּ לְחֹדֶשׁ הַגָּאֹלָה,
שֶׁהוּא חֹדֶשׁ נִסְסֵן, שְׂאֲמְרוּ חַכְמֵינוּ
הַקְדוּשִׁים (ראש השנה יא.): בְּנִסְסֵן נִגְאָלוּ
וּבְנִסְסֵן עֲתִידִין לְהִגָּאֵל, וְעַקֵּר הַגָּאֹלָה
יְהִי עַל-יְדֵי שְׂמֻחָה, כְּמוֹ שְׂפֹתוֹב
(ישעיה נה, יב): "כִּי בְשְׂמֻחָה תִצְאוּ".

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תתיד)

קונטרס

משנכנס אדר

משנכנס אדר — מרבים בשמחה (תענית כט.),
משנכנס חדר אדר — נכנסת שמחה. עלינו להתבונן
— למה יש לנו חדר של שמחה, הוא חדר אדר?
אלא חכמינו הקדושים אומרים (ראש השנה יא.): בניסן
נגאלו ובניסן עתידים להגאל; הגאלה הראשונה
כשעם ישראל יצאו ממצרים, היתה בחדש ניסן,
הגאלה העתידה שאנו מקווים ומצפים ומחכים בכל
יום, בכל שעה ובכל רגע להגאל, גם-כן תהיה בחדש
ניסן. יש מחלקת בגמרא (שם): רבי אליעזר אומר,
שבתשני נברא העולם, חדר תשני הוא יום הדין
שהקדוש-ברוך-הוא דן את כל אדם, ואז נברא העולם,
בא רבי יהושע ואומר: לאו, בחדש ניסן נברא העולם,
מה ההפרש בין רבי אליעזר ובין רבי יהושע? אלא
רבנו ז"ל אומר (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ז'), שיש שתי
מדרגות: אליעזר ראשי תבות (ישעיה סד, ג): ע"ן לא

ר'אָתָה אַלְקִים זױלְתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָה לױ, יְהוֹשֶׁעַ זֶה
 רְאִשֵׁי תְבוֹת (שם כו, יט): "יְקוּמוּן הַקִּיצוֹ וְרַנְנוּ שׁוֹכְנֵי
 עֶפְרָיִם, מַה הִהְפָּרַשׁ בֵּינֵיהֶם? עֵינַי לֹא רָאִתָּה אֲלֵקִים
 זױלְתָךְ יַעֲשֶׂה — זֶה רְצוּא, הֵינּוּ שְׂאָדָם עוֹלָה מֵעֵלָה
 מֵעֵלָה עַד אֵין סוּף. יְקוּמוּ הַקִּיצוֹ וְרַנְנוּ שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם —
 זֶה וְשׁוֹב, הֵינּוּ שְׂאָדָם יוֹרֵד מִטָּה מִטָּה; מִסְבִּיר רַבְּנױ
 ז"ל, שֶׁהַצְּדִיק צָרִיךְ שֶׁתְּהֵינָה לוֹ שְׁתֵּי מַדְרָגוֹת: מִצַּד
 אֶחָד הוּא עוֹלָה מֵעֵלָה מֵעֵלָה, שְׂאִין לָנוּ שׁוֹם מִשָּׁג
 בְּזֶה, כִּי אֵין לָנוּ הִבְנָה כָּלֵל מֵהוּ צְדִיק, כִּי סוּף כָּל סוּף
 אָנוּ אַנְשִׁים פְּחוּתִים, מִסְתּוֹבְבִים בְּזֶה הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי
 וְהַחֲמָרִי, וְהַצְּדִיק גַּם-כֵּן רוֹאִים אוֹתוֹ מִסְתּוֹבֵב בְּעוֹלָם
 הַגִּשְׁמִי וְהַחֲמָרִי, אֲבָל הַמַּח שְׁלוֹ, הַנְּשָׂמָה שְׁלוֹ דְבוּקָה
 בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאֵינְנוּ מִפְּסִיק לִיחַד יַחּוּדִים, אֲשֶׁר
 זֶה דָּבָר נֶעְלָם וְנִסְתָּר מֵעֵינַי בְּנֵי-אָדָם, כִּי אֵף אֶחָד אֵינוֹ
 יוֹדֵעַ מַה בְּלָבוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ (פְּסָחִים נד:). וְלִכֵּן אוֹמֵר רַבְּנױ
 ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן קטז), שֶׁבְּנֵי-אָדָם טוֹעִים,
 בְּחֻשְׁבָּם שְׂאֵת הַצְּדִיק צָרִיכִים לְהַפִּיר מִבְּחוּץ, אֵף זוֹ
 טְעוּת. וְכִשְׂרַבְּנוּ ז"ל הִיָּה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, פָּגַשׁ אֶת
 תְּלִמִּידֵי הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוּשׁ זי"ע וְהַמְּגִיד
 מִמְּעוֹרֵיטֵשׁ זי"ע, וְהֵם אָמְרוּ לוֹ, שְׂקָדָם שְׂבָאוּ לְאֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל, לֹא תֵאָרוּ לְעֶצְמָם שְׂאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִמְצְאָת בְּזֶה
 הָעוֹלָם, כִּי כָּל הַתּוֹרָה מְדַבֵּרַת מִשְׂבַּח אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
 וּמִמְעֻלָּתָהּ, וְכִשְׁעַם יִשְׂרָאֵל יִזְכּוּ לְצֵאת מִמִּצְרַיִם וַיַּעֲבְרוּ

את המדבר ויקבלו את התורה, אחר-כך יזכו להכנס
 לארץ ישראל. ולא שערו כלל שארץ ישראל יכולה
 להיות בזה העולם, אלא בהכרח שהיא נמצאת באיזה
 מקום בשמים. באו לכאן, וראו שארץ ישראל היא
 אותה ארץ ככל הארצות, ואז הבינו — הן אמת,
 שבגשמיות מה שרואים בעין הגשמית, ארץ ישראל
 נראית ככל הארצות, וכמאמרם ז"ל (קדושים כז): סדנא
 דארעא חד הוא; כל העולם, כל הגלובוס — זה אותו
 דבר, ואם-כן ארץ ישראל בחיצוניות היא ככל העולם,
 אותם בתים, אותם אילנות וכו', אותם דוממים
 וצמחים, אבל בפנימיות זה ענין אחר לגמרי. ארץ
 ישראל היא ארץ שהקדוש-ברוך-הוא בחר מכל
 הארצות, עם ישראל הוא העם שהקדוש-ברוך-הוא
 בחר בו מכל אמות העולם, אומרים חכמינו הקדושים
 (מדרש אגדה): נתן הקדוש-ברוך-הוא את הארץ שבחר
 מכל הארצות לעם ישראל, שבחרם מכל האמות.
 ואמר רבנו ז"ל, שדבר זה צריכים לדעת היטב;
 בני-אדם חושבים, אשר את הצדיק צריכים להפיר
 מבחוק, הוא צריך להיות משנה, לילך משנה, להתנהג
 שונה, להיות מלבש בלבוש אחר וכו', וכך מצליחים
 להטעות את הבריות, כי רואים — הנה הוא מלבש
 בגד משנה ומתנהג במוזריות, בהכרח שהוא שונה
 משאר בני-אדם, כך פועל הדמיון. אומר רבנו ז"ל:

לא ולא! ככל שהצדיק יותר דבוק בהקדוש-ברוך-הוא, לא רואים אצלו כלום, עד כדי כך שנופלות קשיות עליו. וכמובא בדברי ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קמג), שכן מצינו בשלמה המלך, שחבר שלשה ספרים: משלי, קהלת, שיר השירים. אומרים חכמינו הקדושים (י"ד ג, ה): כל הפתובים קדש, ושיר השירים קדש גדשים; מה הפשט בזה? אלא מי שלומד ספר משלי רואה בו דברים נפלאים מאד, ספר מוסר, המחזק ומעודד ומשמח את האדם, מי שלומד קהלת, רואה בזה חכמה עמקה, מה התכלית בזה העולם, שהכל הבל הבלים, בא ללמד שיר השירים, ואין רואה כלום, נראה כשיר אהבה וכו', ואדם חושב — הכיצד?! אומרים חכמינו הקדושים: כל השירים קדש, ושיר השירים קדש גדשים; מסביר רבנו ז"ל: כך הצדיק, מבחוץ אין רואים אצלו מאומה, אדרבה, מתנהג ככלם וכו', ומזה בני-אדם טועים בו, ועולות קשיות על לבם. וכמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן נב): כמו שיש קשיות על הקדוש-ברוך-הוא, כמו-כן יש קשיות על הצדיק, כי הוא נעלם מעיני כל, הינו לא יודעים ולא מפירים את פנימיותו. אף הצדיק, אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ז'), עולה מעלה מעלה, עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו, הוא דבוק בהקדוש-ברוך-הוא, אשר לנו אין שום

משג מה זה צדיק, שהוא דבוק באין סוף ברוך הוא, אינו מנתק עצמו כרגע מהקדוש-ברוך-הוא, כל מחשבתו ונשמתו דבוקים בבורא יתברך שמו, אבל מצד שני — יכול להוריד את עצמו מטה מטה — הקיצו ורננו שוכני עפר, יכול להגביה את כל הנשמות שנפלו ונכשלו בעברות הכי חמורות, הוא יכול לחזקם ולעודדם ולשמחם, ולקרבם אל הבורא יתברך שמו. וזו מעלת הצדיק, כשהוא למעלה, הוא גם למטה, כשהוא למטה, הוא גם למעלה. ולכן אם יש צדיק כזה, שיכול מצד אחד להיות דבוק בהשם יתברך, ומצד שני הוא יכול להבין את הכי גרוע בעולם ולקרבו ולשמחו ולעודדו, ולהביאו קרוב אליו יתברך, זה נקרא צדיק האמת, אבל אומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ח'), שצדיק כזה צריכים הרבה לחפש, ואינו נמצא דבר כזה מצוי בעולם, כי אם יחידי סגלה, יחידי הדורות. וכזה נבין מה ההפרש בין תשרי לניסן; תשרי, אומר רבי אליעזר, שאז נברא העולם, ומה יש לנו בתשרי? ראש השנה, שזהו יום הדין, ודנים את האדם מה יהיה עמו כל השנה, דנים אותו על תקציבו כמה יקבל כל השנה, מי יחיה ומי ימות וכו', הכל נרשם בראש השנה, ולכן בקש רבנו ז"ל, שנבוא אליו בראש השנה לאומן, וזהו דבר גדול מאד להיות אצל רבנו ז"ל בראש השנה. וכך אומר:

אף שאחרים אומרים, שאין צריכים לבוא, אבל אני אומר לכם שפן צריכים לבוא, תהיה קשיה — שתהיה, במילא שואלים עלי עוד קשיות, אבל מי שמאמין בי, שיבוא בראש השנה לאומן. וחסדי השם יתברך הגבולות פתוחים, וכל שנה ושנה נוסעים אל רבנו ז"ל לאומן לראש השנה.

ומהו גדל הענין להיות בראש השנה אצל רבנו ז"ל? אלא אנו רואים בגשמיות, אם נגזר על האדם איזה משפט בענייני כספים וכדומה, הוא מחפש עורך-דין, וככל שנפל בפח גדול יותר, הוא מחפש אחר עורך-דין ממחה וממלח, ואם, חס ושלום, נגזר על האדם ענש מות, אינו נח ושוקט כרגע, אלא מחפש את העורך-דין הגדול ביותר, ומבקשו: "תעשה לי טובה וחסד, ותסגור עלי", ורץ מסוף העולם ועד סופו; כמו-כן כשאדם, חס ושלום, לא עלינו, חולה, הוא הולך אל רופא, אם הרופא מגדיר את מחלתו כממארת, חס ושלום, לא ינוח ולא ישקט, עד שימצא את הפרופסור הכי גדול, שיכול להביא מזור למחלתו, ואם שומע שיש בסוף העולם רופא שיכול לרפאותו, אינו מסתפל על שום דבר — לא על כסף, לא על משפחה, לא על טרחה וכו', אלא אורז מטלטליו, ונוסע אל הפרופסור, אולי יש תקנה,

כי כל אחד רוצה לחיות; והנה בראש השנה אנו צריכים עורך-דין גדול ורופא ממחה מאד, וזהו רבנו ז"ל, שהבטיח, שכל מי שיבוא אל ציונו הקדוש בעיר אומן — יעשה לו טובה נצחית. וזה גדל הענין שנוסעים לראש השנה. ואם-כן לפי דעת רבי אליעזר בתשרי נברא העולם, ולכן אליעזר ראשי תבות: "עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו", שהצדיק עלה למדרגה עליונה כזו, עד שדבוק בהקדוש-ברוך-הוא, הוא יכול לסנגר עלינו, ולבקש רחמים עלינו. ולכן לפני ראש השנה נתנו לנו חדש של תשובה, חדש סליחות ורחמים, שזהו חדש אלול, שעושים אז תשובה מיראה, וחוששים ומפחדים מה תהיינה תוצאות המשפט, ידונו אותנו בשמים, מי יודע כיצד יוציאו משפטנו על-פי מעשינו כל השנה; כי תדעו לכם, שהעולם איננו הפקר, אדם חושב שיעשה שטיות, יעבר עברות, לא יניח תפלין, יחלל שבת, בר מינן, יאכל טרפות ונבלות וכו', ולא יארע לו מאומה?! אלא על הכל יש חשבון, ודנים את האדם על כל מעשיו, אף הקדוש-ברוך-הוא אב הרחמן, הקדוש-ברוך-הוא אוהב אותנו, ונותן לנו חדש אחד לחזור בתשובה מיראה, מתוך פחד — חדש אלול, שכלם קמים לסליחות, ובוכים להקדוש-ברוך-הוא פן

ואולי ירחם עלינו. וזהו חדש אלול, חדש הרחמים
והסליחות, שהוא קדם חדש תשרי.

לפי רבי יהושע, שבניסן נברא העולם, שאז
נגאלו ישראל ממצרים, הינו כלנו משעבדים לפרעה
במצרים, ובניסן זכינו לצאת משם, אזי הגאלה גם-כן
תהיה בניסן, שאנו מחכים ומצפים ליום המיחל שנצא
מהגלות, על-ידי משיח צדקנו, ועם ישראל מכל קצוי
תבל ישובו לארץ ישראל, והקדוש-ברוך-הוא יבנה
לנו את בית-המקדש. לזאת הקדים לנו את חדש אדר,
שהוא חדש של תשובה מאהבה, שאנו אוהבים את
הקדוש-ברוך-הוא. וכיצד אנו מראים שאנו אוהבים
את הבורא יתברך שמו? על-ידי שאנו שמחים. רבנו
ז"ל אמר (שיחות-הר"ן, סימן מב): מזה ההפרש בין עצבות
ללב נשבר? כשאדם בכעס וברגז, חס ושלום, על
הקדוש-ברוך-הוא, זו נקראת עצבות, שאיננו מרצה
מאשר עובר עליו, ויש לו קשיות על הבורא יתברך,
כגון: "אני רוק, רוקה, למה איני מוצא זיוגי?!"
ונעשה ברגז עליו יתברך, או אדם התחתן ואין לו
ילדים, וגם-כן נכנסות בו קשיות עליו יתברך, ונעשה
ברגז עליו יתברך, הוא בעצבות ובדכאון, או אדם אין
לו שלום-בית, הוא אומר יום, היא אומרת לילה,
ואינם משתנים, אזי הוא או היא עצובים, ויש להם

קשיות עליו יתברך — "למה נתת לי בעל כזה, או אשה כזו?!" וכן ישנם אנשים שאין להם פרנסה, נכנסו בחובות, ואינם יודעים כיצד יצאו מזה, והם בעצבות, ומהי? שהם ברגז על הקדוש-ברוך-הוא. אבל לב נשבר זהו דבר אחר לגמרי, אדם מאמין בהשם יתברך, יודע שהכל תלוי בו יתברך, והוא בא ומדבר אליו יתברך, נכנס לבית-הכנסת, נגש לארון-הקדש, ומדבר אליו יתברך כאשר ידבר איש אל רעהו, זהו לב נשבר ולא עצבות. ולכן לפני הגאולה, כשעם ישראל היו במצרים ועברו עליהם צרות, עד כדי כך, שאומרים חכמינו הקדושים (מכילתא יתרו א'): מצרים היתה מחנה הסגר, שאף עבד לא היה יכול לברח משם, קבלו מכות רצח, ומעלות השחר עד חצות לילה, עבדו בעבודת פרוך וענו וכו', עד שבא משה רבנו, וגלה לכלם את הקדוש-ברוך-הוא: "אתה הראת לדעת כי הוי"ה הוא אלקים, אין עוד מלבדו" (דברים ד, לה); מה אתכם?! אתם משעבדים לפרעה מלך מצרים, הנה הקדוש-ברוך-הוא נמצא פה עמכם ואצלכם, למה לכם להיות עבדים, ולמי? לעבדים, תהיו עבדי ה'! משה רבנו אומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן עט), מסר נפשו בעבור כל יהודי, והשתוקק מאד, שכלל יהודי יהיה טוב, ולא נח ולא שקט כלל, והכניס בעם ישראל: מה אתכם?! אתם בגלות, אתם

עובדים לפרעה, אתם צריכים להיות משעבדים למצרים? ! באו תפירו את הקדוש-ברוך-הוא ותגאלו, אינכם תופסים באיזו גלות אתם נמצאים? ! וכך הציל את עם ישראל. אומר האר"י ז"ל: פרעה — שתי מלים: פה-רע, מלך מצרים — שתי מלים: מצרים, כשאדם מפקיר דבורו לדבר כל העולה על רוחו, אזי מחו מצמצם, וכל הגלות שהיתה במצרים, וכן מה שאנו עוברים משך הגלות, זה רק מחמת הדבור, וכן אומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן לח), על הפסוק (תהלים קמח, ח): "רוח סערה עשה דברו", מי גורם לרוח סערה? הדבור. וכדגמת התקשרת, אשר זה פח אדיר, המכניס את האדם לדכאון, לפחדים, להסתות, למריבות, וגורם לנו גלות, כי לדבור יש פח גדול, מסיתים ומדיחים זה נגד זה, העקר שלא יהיה שלום בין נשמות ישראל, ומכנים כל מיני שמות וכו' העקר להפריד בין נשמות ישראל, בשעה שאין משג כזה כלל, כי כלנו בני הקדוש-ברוך-הוא, כמו שכתוב (דברים יד, א): "בנים אתם להוי"ה אלקיכם", אחד קבל חנוף תורני, ואחד עדין לא קבל חנוף תורני, אבל יש לשניהם נשמה של יהודי, וכלי התקשרת יש להם פח גדול להסית זה נגד זה, וזו עבודתם וכו', וזה אשר גורם לכל המפלגות, פלג, פלג, כדור ההפלגה, העקר שלא תהיה אחדות בין נשמות ישראל, חס ושלום,

מכניסים פחדים בין בני-אדם: "אינכם יודעים מה יהיה — טילים, גז" וכו', ואנשים נכנסים בחששות וביראות, זה פה-רע, פה-רע"ה מלך מצרים, המכניס את המח במצר, עד שאנשים מפחדים וכו', בא משה רבנו, והפך את כלי התקשרת של המצרים, ובמקום פה-רע עשה: פה-סח — שזה פס"ח, הינו שנתחיל לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, שדבורינו יהיו רק של אהבה ושלווה. ואומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד'): אהב"ה גימטריה אח"ד, כשאדם מאמין בהקדוש-ברוך-הוא שהוא אחד, הוא לבדו נמצא, ואין בלעדיו נמצא, הוא אוהב את כל יהודי, וחסן ורוצה שלכל יהודי יהיה טוב. וזה היה משה רבנו, וכך גאל את עם ישראל, על-ידי שגלה להם סוד: "יש לך פה? תדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, ותדבר מהקדוש-ברוך-הוא. אתה רואה יהודי שבור, הנמצא בדכאון, יהודי המרגיש עצמו שפל ונחות, תחזקו ותעודדו ותשמחו", עד כדי כך, שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קו), שדוד המלך אומר (תהלים מא, א): "אשרי משכיל אל דל", אשרי האדם המכניס שכל בדל, ואומר רבנו ז"ל, אשר זו הצדקה הכי גדולה. כי מהי צדקה? פוגשים עני, מספן, אין לו מה לאכל, נוהגים לו, עוזרים לו, ובגלל הפעלה הזו, שמסיעים לזולת — הקדוש-ברוך-הוא עוזר לכם. זו צדקה אחת, שאנו

מבינים בשכלנו, לעזר לעני נצרך, שאין לו במה לשבר את רעבונו וכו', אומר רבנו ז"ל, שיש עוד צדקה, והיא גדולה יותר: "אשרי משפיל אל דל", אשרי אדם המכניס שכל בדל. אומרים חכמינו הקדושים (נדרים מא.): דעת קניית — מה חסרת? ! דעת חסרת — מה קניית? ! אין עני אלא מדעת. מה נקרא עני? מי שאין לו שכל, מסכן, אינו מכיר את הקדוש-ברוך-הוא ואינו מרגישו יתברך, זהו העני הגדול ביותר, ומיהו העשיר הגדול ביותר? זה שמכיר את הבורא יתברך שמו! ולכן כשמוצאים אדם שבור, נדכה, חושש, נמצא בצרה, ובאים ומדברים אליו, ומחזקים ומעודדים אותו, ומקרבים אותו אליו יתברך, זו הצדקה הגדולה ביותר!

ולכן לפני ניסן, שאז הוא החודש של הגאולה, נתנו לנו חדש אדר — חדש השמחה, "משנכנס אדר" — מרבים בשמחה. אומר רבנו ז"ל: אדר — ראשי תבות: ר'אש ד'ברך א'מת. למה אדם אינו מדבר אל הקדוש-ברוך-הוא? כי אינו מרגיש אותו יתברך, ונדמה לו כאלו השם יתברך מסתתר באיזה מקום בשמים, הרי כלנו רוצים לשוב בתשובה, ולמה הולך לנו כל-כף קשה? כי כל אחד מאתנו אומר: "הלואי הייתי זוכה לראות את הקדוש-ברוך-הוא, הייתי מדבר

אליו, מספר לו הכל, הלואי הייתי יכול לגשת אליו, לראותו ולדבר עמו, אבל אני לא רואה אותו, ואיני יכול לדבר עמו", אזי נשבר, ונכנס בדכאון, בעצבות ובמרירות, ויש לו קשיות עליו יתברך. אומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן פד), שהדלת והפתח להכנס אל הקדוש-ברוך-הוא זה הפה של האדם, ואיש אינו יודע מה יש לו, יש לו פה — זה השער להכנס על ידו אליו יתברך. וזה מה שכתוב (בראשית יט, יא): "ואת האנשים אשר פתח הבית הכו בפסגורים מקטן ועד גדול, וילאו למצא הפתח", כשאדם חוטא, בר מינן, נעלם ונסתר ממנו הקדוש-ברוך-הוא, עד כדי כך שנכנס בעצבות, במרירות ובדכאון, ונדמה לו שזהו סוף העולם, מאחר שיודע שעשה דברים מתעבים, על-כן הוא שבור בעיני עצמו כחרס הנשבר, ולכן רואים אנשים כל-כך ממרמרים, שאינם מרצים מחייהם, כי הכל חשוף בעדם. וכמו שאומר רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות אמונה, סימן כב): הפשע של האדם מכניס כפירה לאדם; כשאדם חוטא — נכנסת בו כפירה, כמו שאומר הנביא (ישעיה נט, ב): "כי אם עונתיכם היו מבדלים בינכם ובין אלקיכם", ברגע שאדם חוטא, נעשית מחיצה בינו לבינו יתברך, עד שאינו מרגיש אותו יתברך, וחושב שהכל טבע, מקרה ומזל. וזה שובר אותו. אך בו ברגע שאדם מתחיל לחוש,

שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פה אֵתוּ, עִמּוֹ וְאַצְלוֹ, אֶז מִתְחִיל
 לְדַבֵּר אֵלָיו יְתָבְרָךְ. וּבְאַמַּת אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי-
 מוהר"ן, חלק א', סימן ס'), שֶׁלְהִגִּיעַ לְזֶה אֵי אֶפְשָׁר, רַק
 עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק, הַצַּדִּיק הַמְעוֹרָר אוֹתָנוּ מִהַשְׁנָה, הַצַּדִּיק
 פּוֹתֵחַ לָנוּ אֶת הַלֵּב לְדַבֵּר אֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 וּמְגַלֶּה לָנוּ אֵיךְ הַשֵּׁם יְתָבְרָךְ אוֹהֵב אוֹתָנוּ, הַשֵּׁם יְתָבְרָךְ
 נִמְצָא פֶּה אֶתָּנוּ, עִמָּנוּ וְאַצְלָנוּ, וּמִמְתִּין שֶׁנְּדַבֵּר אֵלָיו.
 אֲבָל כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, נַעֲשֶׂה לוֹ חֶשֶׁךְ בְּעֵינָיו, שָׁחַר,
 עֲצוּב, דִּפְאוֹן וְשִׁבְרוֹן לֵב, וְהַצַּדִּיק מוֹצִיא אוֹתוֹ מִהַחֲשָׁכוֹת
 וְהַדְּדוּף. וְכֵן הַצַּדִּיק מְעוֹרֵד וּמְחַזֵּק וּמְאַמֵּץ אֶת הָאָדָם
 בְּכָל הַמְּצָבִים שְׁחוֹלְפִים עָלָיו, וּמְכַנֵּס בּוֹ תְקוּנָה וְאוֹר,
 שֶׁבּוֹדָאֵי יִתְגַבֵּר עַל כָּל הַמְּשַׁבְּרִים וַיִּתְאוּשֵׁשׁ. וְכִמוֹ
 שְׂרוּאִים כָּל-כֶּף הַרְבֵּה רְוָקִים וְרוֹקוֹת יִשְׁנִם, שְׂאִינִם
 מוֹצִאִים זְווגִם וְכוּ', וְחֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים אוֹמְרִים (יְבָמוֹת
 סב:): כָּל הַשְּׂרוּי בְּלֹא אִשָּׁה שְׂרוּי בְּלֹא שְׂמֻחָה; מִי שֶׁלֹּא
 הִתְחַתֵּן — הוּא תָּמִיד עֲצוּב, שָׁבוּר, אֵינוֹ יָכוֹל לְמַצֵּא
 אֶת זְווגוֹ, הֵיא לֹא יָכוֹלָה לְמַצֵּא זְווגָהּ, וְזֶה מֵה שֶׁשׁוֹבֵר
 אֶת בְּנֵי-אָדָם. וְכֵן רֹאִים בְּנֵי-אָדָם שְׂאִין לָהֶם פְּרִנְסָה,
 נִסְתַּבְּכוּ בְּכֶסֶף, אוֹ אֵין לָהֶם בְּרָכָה בְּכֶסֶף, וְזֶה מֵה
 שֶׁשׁוֹבֵר אוֹתָם, וְלָכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים עַל שְׁנֵי
 דְבָרִים, שֶׁהֵם קָשִׁים כְּקָרִיעַת יַם סוּף: 'קָשָׁה זְווגוֹ שֶׁל
 אָדָם כְּקָרִיעַת יַם סוּף' (סוֹטָה ב:), וְכֵן 'קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו
 שֶׁל אָדָם כְּקָרִיעַת יַם סוּף' (פְּסָחִים קיח:); לְמַצֵּא פְּרִנְסָה,

לצאת מהחובות, לראות ברכה בפסוף, זה גם-כן קשה בקריעת ים סוף, ומדוע? מסביר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ט' וקי"ב), תכף-ומיד כשאדם חוטא, נעשה לו שחר, ונכנס בתוך עצמו, שבור ורצוף, מלא קשיות על הקדוש-ברוך-הוא ועל בני-אדם, אינו יכול לסבל את הבריות, עד שישנם פאלו, שרחמנא לצלן, נכנסו בדפאון פנימי, שצריכים לילך לפסיכולוג וכו', ומה הוא בכלל? אדם מדבר והוא רושם, חולפת שעה, שעות, הפסיכולוג קבל את שלו וכו', ואדם אומר לו: "דוקטור, תעשה לי טובה, עד שאני מרגיש בנוח בנוחותך, אני רוצה להשמיע עוד כמה דברים" וכו', "אבל נסתים הזמן" — מודיע הדוקטור, בכך קובעים תור נוסף, ואדם משלים חמשים או מאה דולר וכו', התרוקן כיסו, ומגיע לביתו שבור כחרס הנשבר, וכך ממתין יום, שבוע, שבועים, חדש, כמה חדשים, עד שהגיע התור הנוסף, ומשהגיע, שוב הכל מתחיל מהתחלה וכו'. ומהיכן זה בא? אדם אינו מרגיש את הקדוש-ברוך-הוא, וחושב שישועתו תבוא מאדם פלוני וכו', בשעה שאומר החכם מכל האדם (תהלים ס, כא): "ושוא תשועת אדם" וכו', ואם תתבונן — תנוכח, שגם הפסיכולוג בעצמו צריך לישועה וכו', וזהו הפרוש (שם קמו, ג): "אל תבטחו בנדיבים בבן-אדם, שאין לו תשועה", אדם אינו יכול לעזר לעצמו, ואין

יַעֲזֹר לָךְ?! זו הִיְתָה גְלוּת מִצְרַיִם, שְׁלֹא יָדְעוּ
 מִהֶקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לֹא הִבִּינוּ אֶת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ
 שְׁמוֹ. עַד שֶׁבֵּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, הַכֹּהֵן בְּנוֹ דַעַת: מָה
 אֲתֹכֶם?! מָה לָכֶם וְלִפְה־רַע, שִׁפְרַע"ה מְשַׁעֲבֵד אֶצְלוֹ
 בְּמִצְרַיִם — מִצְרַיִם, רַק תִּתְחִילוּ לְדַבֵּר אֶל הֶקְדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא, תִּתְחִילוּ לְדַבֵּר מִהֶקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּכְבֹר
 תִּצְאוּ מִהַגְלוּת. אֵיךְ זֹכִים לְזֶה? עַל-יְדֵי שְׂמִיחָה,
 כְּשֶׁאָדָם שְׂמֵחַ — נִתְרַחֵב לוֹ הַלֵּב, וּמְרַגֵּשׁ אֶת הַבּוֹרָא
 יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ פֹה אִתּוֹ, עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ, וּכְשֶׁאָדָם מְרַגֵּשׁ
 שֶׁהֶקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב אוֹתוֹ — נֶעֱשֶׂה שְׂמֵחַ, וְאֵין
 לוֹ קִשְׁיוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ.

וְלִכֵּן הֶקְדִּימוּ לָנוּ לְפָנֵי חֹדֶשׁ נִיסָן — חֹדֶשׁ אָדָר,
 חֹדֶשׁ הַשְּׂמִיחָה, לְשִׂמְחָה אֶת עַצְמָנוּ וְאֶת אַחֲרֵי. וְלִכֵּן
 מַחֲיֵת עֲמֻלָּק הִיְתָה בְּחֹדֶשׁ אָדָר, וְאֵיךְ מָחוּ אֶת עֲמֻלָּק,
 וּמִיָּהוּ? עֲמֻלָּק זֶהוּ הַמֶּן, וּמָה הָיָה הַקְטְרוּג שְׁלוֹ?
 שְׂאֵמֶר (אֶסְתֵּר ג, ח): "יִשְׁנֹו עִם מְפָזֵר וּמְפָרֵד בֵּין הָעַמִּים",
 עִם יִשְׂרָאֵל רַבִּים זֶה עִם זֶה, וַיֵּשׁ פְּרוּדִים בֵּינֵיהֶם,
 מְפֻלְגוֹת פְּלֵג, פְּלֵג, זֶה הָיָה הַמֶּן, וְהִצְלִיחַ לְשַׁכְנַע אֶת
 אַחֲשֵׁרוּשׁ — תִּרְאֶה זֶהוּ עִם מְפֻלְג וְכוּ', בָּאָה אֶסְתֵּר
 הַמְּלִכָה וְאָמְרָה לְמַרְדֳּכָי (שֵׁם ד, טז): "לָךְ כָּנַס אֶת כָּל
 הַיְהוּדִים", לָךְ תֵּאָחַד אוֹתָם, כְּלָנוּ נִשְׁמוֹת טְהוֹרוֹת,
 כְּלָנוּ בְּנֵי הֶקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאִזּוֹ זְכוּ לְגֵאֲלָה, וְכִךְ הִרְגוּ

את המן-עמלק. אומרים חכמינו הקדושים (ברכות נח.):
 "לך הוי"ה הממלכה" — זו מלחמת עמלק; ברגע
 שמגלים את הקדוש-ברוך-הוא, בזה מוחקים את
 עמלק, בזה שמפרסמים לכלם, שהקדוש-ברוך-הוא
 פה אתנו, עמנו ואצלנו, ורוצה אותנו, וחיפץ לשמע
 קולנו — זו מחית עמלק. עמל"ק גימטריה ספ"ק,
 רוצה להחזיר בנו ספקות — "היש הוי"ה בקרבנו אם
 אין" (שמות יז, ז). ומי לוחם נגדו? משה רבנו. וכמוכא
 בדברי חכמינו הקדושים (ראש השנה כט.), על הפסוק
 (שמות יז, יא): "והיה כאשר ירים ידו וגבר ישראל",
 כשמשוה רבנו הגביה ידיו, אז התגברו עם ישראל
 והכניעו את עמלק. שואלים חכמינו הקדושים: וכי
 ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה?
 ועונים: בעת שעם ישראל מסתכלים רק להקדוש-
 ברוך-הוא, אז "וגבר ישראל", ונמחק עמלק, משה
 רבנו הגביה ידיו, להראותנו שאין לנו אלא אבינו
 שבשמים, אין לנו על מי לבטח אלא עליו יתברך, וכך
 זכינו לצאת מהגלות. כמו-כן בימי מרדכי ואסתר, איך
 יצאנו מהגלות? כשהתכנסו יחד נשמות ישראל,
 אומרים חכמינו הקדושים דבר פלא (מגלה יד.): גדולה
 הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע
 נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכלן לא החזירו
 למוטב, ואלו הסרת טבעת החזירתן למוטב; מה שלא

הצליחו ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות, הצליח הזמן עם טבעתו של אחשורוש; מה זאת אומרת? אלא הקדוש-ברוך-הוא מרחם עלינו, הקדוש-ברוך-הוא אוהב אותנו, ושולח לנו בכל דור ודור נביא, צדיק הדור, שמגלה את הבורא יתברך שמו, ואם לא די בזה, אזי שולח גם לנשים נביאות, לעוררן ולחזקן ולקררן אליו יתברך, אבל הנה אנו שומעים מה שהצדיק מדבר, מתעוררים בתשובה, מקבלים עלינו על מלכות שמים, והנה אנו יוצאים לחוץ ושוכחים את הכל, ושבים לסורנו. ארבעים ושמונה נביאים הקדוש-ברוך-הוא שלח לנו משך כל הדורות, וכן שבע נביאות, לעורר ולחזק ולעודד את נשמות ישראל ולא הצליחו, והנה בא הזמן אל אחשורוש מלך טפוש, והסיר המלך טבעתו ומסרה לו, ואמר הזמן, שרחמנא לצלן, לא ישאר שריד ופליט מעם ישראל, אז נתעוררנו כלם בתשובה. ודבר זה ראינו משך כל הדורות, עד שלא בא אויב ורצה לחסל אותנו, שכחנו מהתכלית, ברגע שיש לנו אימה ופחד — מטילים, מפגועים, רחמנא לצלן, אז מתחילים להתעורר בתשובה.

והנה נתן לנו הקדוש-ברוך-הוא חדש אחד, חדש אדר — ר"אש ד' ברך אמת, שאפלו אדם נמצא

בְּחֶשֶׁךְ הַכִּי גָדוֹל, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְרַחֵם עָלָיו, וְכַמְאֲמָרם ז"ל (שַׁבַּת קַדְוָה): הִבָּא לְטַמָּא — פּוֹתְחִין לוֹ; אוֹמְרֵי רַבְנֵי ז"ל: מַה הַפְּרוּשׁ בְּזֶה? אֵלֶּא הִבָּא לְטַמָּא — כְּשֶׁאָדָם בָּא לְטַמָּא, וְנִכְשַׁל בְּפַגְמֵי הַבְּרִית וּבְעֻוֹנוֹת גְּדוּלִים, תִּכְרַף-וּמָיֵד הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פּוֹתֵחַ לוֹ פֶּתַח וְדֶרֶךְ לְשׁוּב אֵלָיו. וְכִלְנֹי יְכוּלִים לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, וְאִיךָ? אִם נִקְבַּל עַל עֲצֻמְנוֹ עֲכָשׁוּ אַחַת וּלְתַמִּיד עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם, נִקְבַּל עַל עֲצֻמְנוֹ לְצִיאַת מֵהַמְּרִירוֹת וְהַדְּכָאוֹן, אִז נִהְיֶה בְּטוּחִים שֶׁהַתִּשׁוּבָה שְׁלֵנוֹ תִּהְיֶה חֲזָקָה, וְלֹא רַק שְׁאֵנוֹ נִשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, אֲלֵא נַחְזִיר אֶת אַחֲיָנוּ וְאַחֲיוֹתֵינוּ וְכוּ', וְשָׂאֵר עִם יִשְׂרָאֵל. וּמֵאַיִן אָנוּ יוֹדְעִים שְׁחֲזַרְנוּ כְּכֹר בְּתִשׁוּבָה, אוֹלָי אָנוּ טוֹעִים, וְאִם אָנוּ אוֹמְרִים שְׁחֲזַרְנוּ בְּתִשׁוּבָה, מֵהוּ הַבְּטוּחוֹת שֶׁקִּבְּלוּ אֶת תִּשׁוּבַתְנוּ בְּשָׁמַיִם? אֲלֵא בְּרַגַע שֶׁמִּתְחִילִים לְאַהֵב כָּל יְהוּדֵי, וְאִין הַפְּרֵשׁ בֵּין אִישׁ לְרֵעֵהוּ, כָּל יְהוּדֵי הוּא נִשְׁמָה קְדוּשָׁה, כִּלְנֹי נִשְׁמוֹת קְדוּשׁוֹת הַבָּאוֹת מֵעוֹלָם הָאֲצִילוֹת, אִם אָדָם מִחֲזִיק בְּזֶה, סִימָן שֶׁהוּא בְּעַל תִּשׁוּבָה אֲמַתִּי, וְנִתְקַבְּלָה תִּשׁוּבַתוֹ בְּשָׁמַיִם. אֲךָ כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לָנוּ, חַס וְשָׁלוֹם, אִיזוֹ שְׁנָאָה עַל אִיזָה יְהוּדֵי, סִימָן שֶׁעַדִּין לֹא שָׁבְנוּ בְּתִשׁוּבָה, וְעַדִּין לֹא קִבְּלוּ תִּשׁוּבַתְנוּ בְּשָׁמַיִם. וְלָכֵן עָלֵינוּ לְקַבֵּל עַל עֲצֻמְנוֹ בְּחֻדְשׁ אָדָר — אַחַדוֹת. אַח"ד גִּימְטְרִיָּה אֶהְבָּ"ה, לְאַהֵב אֶת כָּל יְהוּדֵי, לְמָסַר נַפְשָׁנוּ בְּעִבּוֹר כָּל יְהוּדֵי. וְלָכֵן יֵשׁ לָנוּ בְּחֻדְשׁ זֶה ז'

בְּאֲדָר, אֲשֶׁר בוּ בַיּוֹם נוֹלַד מֹשֶׁה רַבְּנוּ וּבוּ בַיּוֹם נִפְטַר מֹשֶׁה רַבְּנוּ (מגלה יג:). וְזוֹ הִיְתָה טְעוּתוֹ שֶׁל הָמֵן, שֶׁחָשַׁב שֶׁמֹּשֶׁה רַבְּנוּ נִסְתַּלֵּק, וְעַל-כֵּן הוּא יְכוֹל לַעֲשׂוֹת פְּאוֹת נִפְשׁוֹ, אֲךָ לֹא יָדַע שֶׁמֹּשֶׁה רַבְּנוּ נִמְצָא בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ב'): כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק נִקְרָא מֹשֶׁה; וְכַמֶּאֱמָרָם ז"ל (שַׁבָּת קא): מֹשֶׁה שִׁפִּיר קֶאֱמַרְתָּ, כָּל צַדִּיק יֵשׁ בוּ בְּחִינַת מֹשֶׁה רַבְּנוּ. מֹשֶׁה רַבְּנוּ אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל הִיא (מנחות סה:), וְכָל צַדִּיק אֲמַתִּי אוֹהֵב כָּל יְהוּדִי, רוֹצֵה לְקַרְבוֹ אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, רוֹצֵה לְהִרְאוֹתוֹ דְּרָף אֵיף לְצֵאת מֵהַסִּבָּךְ וְהַמְרִירוֹת שְׁלוֹ. וְזוֹהִי מִשְׁמַעוֹת חֲדָשׁ אֲדָר, חֲדָשׁ הַשְּׂמֻחָה, שֶׁעֲלִינוּ לְשִׂמְחָה וְלִרְקֹד מְרֹב שְׂמֻחָה, וְלַחֲזֹק וְלַעֲזוּד אֶת נַשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל, לְרִאוֹת שְׂתַמִּיד תְּהִיָּה שְׂמֻחָה.

וְהִנֵּה בְּקַבְּלַת הַתּוֹרָה הָיוּ עִם יִשְׂרָאֵל מְאֻחָדִים, כַּמּוֹ שֶׁפְּתוּב (שְׁמוֹת יט, ב): "וַיַּחֲזֵן הָעָם נֶגֶד הָהָר", אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְכִילֵתָא וְרַש"י שם): כָּאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד. עַד קַבְּלַת הַתּוֹרָה עִם יִשְׂרָאֵל רָבוּ וְהִתְקוּטְטוּ, מִפְּלֶגָה זוּ, מִפְּלֶגָה אַחֲרַת, כָּל אֶחָד וְהִבְלִיּוֹ, כִּי בְּרַגַע שָׁאִין מִפִּירִים אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲזַי יִשְׁנָה מְרִירוֹת וּמְרִיבוֹת. וְכַמּוֹ-כֵן בְּבֵית, אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה יז): אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ — שְׂכִינָה

ביניהם, אצל האישי יש י' ואצל האשה יש ה' — י"ה, שמו יתברך, אם מכניסים את הקדוש-ברוך-הוא בתוך הבית, שזהו אי"ש ואש"ה, יש ביניהם אהבה הדדית, כבוד הדדי, אחד מבין את השני ועוזר לו, אף ברגע שמוציאים את הקדוש-ברוך-הוא מהבית — את הי"ה, מה נותר? אש ואש, ושניהם שורפים זה את זה, ומזה בא, רחמנא לצלן, גרושין וכו', אשר פיום שומעים כל-כף הרבה גטין והריסת פתים וכו', והכל מחמת שגרשו את השכינה מתוך הבית. כמו-כן ישנם כל-כף הרבה רוקים ורוקות, ואף שיש כל-כף הרבה בחורים ובחורות, מדוע אינם מוצאים זה את זה? כי כל אחד מחפש דבר שעדין לא נברא וכו', ומחפשים ומחפשים, עד שנעשים בני שלשים, ארבעים וכו' וכו', ולא מצאו זיוגם. אף אומרים חכמינו הקדושים (יבמות ג.ט): נחות דרָגָה ונסיב איתתָא; יש לך עצה למציאת הזיוג — תנמיך עצמך, ואז תמצא אשה כרצונך. אף דא עקא, שכל אחד רוצה זיוג שיהיה כמהו, וזה עדין לא נברא, כי חושב על עצמו: "אני הכי מצלח, אני הכי פקח" וכו', ועל-כן מחפש לכל הפחות שהיא תהיה מצלחת כמהו וכו', ואינו מוצא את זאת, כי הוא היחידי הכשרוני והמצליחן ביותר וכו', אומרים חכמינו הקדושים: נחות דרָגָה, תרד מדרגה אחת, אל תחזיק את עצמך להכי הכי, ואז

תמצא תכף-ומיד זווגך. כשאדם מחזיק עצמו ללא כלום, אז לא חסרים בחורים ובחורות, ותכף יכולים למצא זה את זה, ולהקים בית נאמן. רק צריכים מעט שכל ודעת, ומהו? נחות דרגה, ואחר-כך נסיב איתתא. ואף שאדם מחזיק עצמו לכלום, אומרים חכמינו הקדושים, אין די בזה, אלא תרד מזה עוד, ותהיה כלום שבכלום, ואז תראה שיש אין ספור זווגים. בעת קבלת התורה אומרים חכמינו הקדושים, שנעשתה אחדות בין עם ישראל, כאיש אחד בלב אחד, ואז קבלו את התורה, כי את התורה אין יכולים לקבל, אלא כשיש אחדות, ברגע שנפחדים זה מזה — אין תורה. וכן אומרים חכמינו הקדושים (שבועות לט.), שהיה אז קבלת התורה מחדש, שזה ענין של "קימו וקבלו" — קימו מה שקבלו כבר. וכתוב אז (שמות כ, ב): "אנכי הוי'ה אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים", יש כאן שתי מצוות שצריכים לזכרן תמיד: "אנכי הוי'ה אלקיך" — אדם צריך לזכר תמיד, שהקדוש-ברוך-הוא אלקים חיים ומלך עולם; ואין לנו בזה העולם רק הבורא יתברך שמו — זו מצוה אחת. וכן: "אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים", אומרים חכמינו הקדושים (פסחים קטז:): בכל דור ודור חייב אדם לראות עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, הוא יצא מהשעבוד והגלות שלו. יש מדרש

פְּלִיאָה הָאוֹמֵר: "אֲנֹכִי הֵי"ה אֶלְקִיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים", בְּשִׁבִיל זֶה: "וַיִּתְּלוּ אֶת הַמֶּן"; מַה הַקֶּשֶׁר בֵּינֵיהֶם? אֵלָּא יִשְׁנוּ קֶשֶׁר הַדּוּק. כִּי הַמֶּן רָצָה לְהִשְׁמִיד אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, וְכִפִּי שְׁאֲנוּ עֲדִים כִּיּוֹם, יִשְׁמַעֲלֵנוּ רוּצָה לְכַלּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, הִיָּה לֹא תִהְיֶה. הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה מְעִידָה עָלֵינוּ (בְּרֵאשִׁית טז, יב): "פָּרָא אָדָם, יָדוּ בְּכָל וַיֵּד כָּל בּוֹ", אֵינְנוּ בְּגֵדֵר אָדָם. וְכֵן עָשׂוּ רוּצָה לְהִשְׁמִיד אֶת הָעַם הַיְּהוּדִי, וְנֹאמַר עָלֵינוּ (שָׁם כז, מ): "עַל חֲרָבְךָ תַחֲיֶה". שְׁנֵיהֶם רוּצִים רַק אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, וְאִמְתִּי יֵשׁ לָהֶם שְׁלִיטָה עַל יִשְׂרָאֵל? בְּעֵת שְׁעַם יִשְׂרָאֵל מְפֻלְגִים וּמְפֻרְדִּים. וְזוֹ הַטְּעוֹת שִׁישְׁנָה כִּיּוֹם — הַסְּתוֹת רַבּוֹת, שְׁמִסִּיתִים זֶה נֶגְדַּד זֶה וְכוּ' וְכוּ', תִּפְתָּחוּ אֶת כְּלֵי הַתְּקַשְׁרֹת, תִּקְרְאוּ בְּעֵתוֹן, מַה כָּתוּב שָׁם? הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא וְאֵין בְּלַעַדְיוֹ נִמְצָא! לֹא וְלֹא! מְסִיתִים וּמְדִיחִים זֶה נֶגְדַּד זֶה, כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ טְעָנוֹת עַל אֱלוֹ וְעַל אֱלוֹ וְכוּ' וְכוּ', אִימְתִי מִתְּאֲחָדִים? חֵס וְשָׁלוֹם, שְׁלֹא גִדַּע מְצָרוֹת — כְּשִׁישׁ פְּגוּעַ. כָּאֵן אָנוּ רוֹאִים שֶׁהִישְׁמַעֲלִים, יִמַּח שְׁמֵם וְזִכְרָם, וּבְגִי עָשׂוּ, יִמַּח שְׁמֵם וְזִכְרָם, אֵינָם רוּצִים דִּיקָא אֶחָד שִׁישׁ לוֹ זָקֵן וּפְאוֹת, וְלוֹבֵשׁ צִיצִית, כְּשֶׁהֵם מְנִיחִים מְטָעֵן חֲבָלָה, אֵין מְשַׁנָּה לָהֶם מֵאִיזוֹ מְפֻלְגָה הוּא וְכוּ', הֵם רוּצִים אֶת כָּל יְהוּדִי, וְאֵינָם בּוֹדְקִים בְּצִיצִיּוֹת, אִם אֶתָּה מְנִיחַ תְּפִלִּין אִם לֹא, אִם אֶתָּה שׁוֹמֵר שִׁבְתָּ אִם לֹא, הֵם

רוצים אותך, כי אתה יהודי, ובזה רואים את יקרת
 נשמות ישראל. ולכן ברגע שאדם מחדיר בעצמו:
 "אנכי הוי"ה אלקיך", שכלנו צריכים לדעת,
 שהקדוש-ברוך-הוא הוא אלקים, ואליו עלינו לשוב
 בתשובה, ולזכור, שאם נשוב בתשובה אמיתית —
 יוציאנו מהגלות, שזה "אשר הוצאתיך מארץ מצרים,
 מבית עבדים", ועל-ידי-זה "ויתלו את המן" (אסתר ז, י),
 שנזכה במו עינינו לראות את מפלת עשו וישמעאל,
 ועם ישראל יתקרבו כלם אל הקדוש-ברוך-הוא, "נצח
 ישראל לא ישקר" (שמואל-א' טו, כט), עם ישראל חי, נר
 ישראל לא יכבה לעולם.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!